

Cuprins

Capitolul I. Familia și dreptul familiei.....	1
1.1. Conceptul de familie și definiția familiei.....	1
1.2. Dreptul familiei.....	4
1.2.1. Noțiune și evoluție istorică.....	4
1.2.2. Obiectul dreptului familiei.....	7
1.2.3. Izvoarele dreptului familiei.....	7
1.2.4. Principiile generale ale dreptului familiei.....	8
1.2.4.1. Principiul căsătoriei liber consimțite între soți	8
1.2.4.2. Principiul egalității în drepturi și obligații a soților.....	9
1.2.4.3. Principiul ocrotirii familiei și căsătoriei.....	10
1.2.4.4. Principiul monogamiei	11
1.2.4.5. Principiul încheierii căsătoriei în scopul întemeierii unei familii și dreptul de a se căsători	11
1.2.4.6. Principiul caracterului laic al căsătoriei sau caracterul subsecvent al căsătoriei religioase	11
1.2.4.7. Principiul solemnității căsătoriei	11
1.2.4.8. Principiul egalității în drepturi a copiilor din afara căsătoriei și a celor adoptați cu cei din căsătorie	12
1.2.4.9. Principiul interesului superior al copilului.....	12
Capitolul al II-lea. Logodna.....	13
2.1. Noțiune. Sediul materiei.....	13
2.2. Natura juridică a logodnei.....	14
2.3. Condițiile de valabilitate ale logodnei.....	15
2.4. Efectele logodnei.....	16
2.5. Răspunderea juridică pentru ruperea logodnei.....	16
Capitolul al III-lea. Căsătoria.....	18
3.1. Noțiunea de căsătorie.....	18
3.2. Condițiile de valabilitate a actului juridic al căsătoriei.....	20
3.2.1. Condițiile de fond și impedimentele la căsătorie.....	20
3.2.1.1. Condiții de fond.....	21
3.2.1.2. Lipsa impedimentelor la căsătorie.....	31
3.2.1.3. Impedimente la căsătorie.....	32
3.2.2. Condițiile de formă ale căsătoriei.....	37
3.2.2.1. Formalități premergătoare încheierii căsătoriei.....	37

3.2.2.2. Formalități privind celebrarea căsătoriei.....	41
3.2.2.3. Formalități ulterioare încheierii căsătoriei.....	45
3.3. Nulitatea căsătoriei.....	47
3.3.1. <i>Cauze de nulitate a căsătoriei</i>	49
3.3.1.1. Cazurile de nulitate absolută a căsătoriei.....	49
3.3.1.2. Cazurile de nulitate relativă a căsătoriei	57
3.3.2. <i>Regimul juridic al nulității căsătoriei</i>	59
3.3.3. <i>Efectele nulității căsătoriei</i>	62
3.3.3.1. Regula retroactivității efectelor nulității căsătoriei	62
3.3.3.2. Excepții de la regula retroactivității efectelor nulității căsătoriei	63
3.3.3.2.1. Situația copiilor rezultați din căsătoria nulă sau anulată.....	64
3.3.3.2.2. Căsătoria putativă	65
3.4. Efectele căsătoriei.....	67
3.4.1. <i>Relațiile personale dintre soți</i>	68
3.4.1.1. Numele soților	68
3.4.1.2. Obligația de respect și sprijin moral reciproc.....	70
3.4.1.3. Obligația de fidelitate	70
3.4.1.4. Obligația de a locui împreună sau obligația de coabitare.....	71
3.4.1.5. Principiul codeciziei	72
3.4.1.6. Independența soților	73
3.4.1.7. Căsătoria nu are niciun efect în ceea ce privește cetățenia soților	73
3.4.2. <i>Relațiile patrimoniale dintre soți</i>	74

Capitolul IV. Regimurile matrimoniale.....76

4.1. Noțiunea de regim matrimonial.....	76
4.2. Principiile regimurilor matrimoniale.....	77
4.3. Modificarea regimului matrimonial.....	78
4.3.1. <i>Modificarea convențională</i>	78
4.3.2. <i>Modificarea judiciară</i>	79
4.4. Încetarea și lichidarea regimului matrimonial.....	80
4.5. Convenția matrimonială.....	80
4.5.1. <i>Caracterele generale ale convenției matrimoniale</i>	81
4.5.2. <i>Condițiile de fond și de formă ale convenției matrimoniale</i>	82
4.5.3. <i>Natura juridică a convenției matrimoniale</i>	83
4.5.4. <i>Delimitarea convenției matrimoniale față de alte instituții</i>	84
4.5.5. <i>Condițiile de formă ale convenției matrimoniale</i>	85
4.5.6. <i>Încheierea convenției matrimoniale</i>	85
4.5.7. <i>Obiectul convenției matrimoniale</i>	86
4.5.8. <i>Clauza de preciput</i>	87
4.5.9. <i>Publicitatea convenției matrimoniale</i>	89
4.5.10. <i>Inopozabilitatea convenției matrimoniale</i>	91
4.5.11. <i>Simulația convenției matrimoniale</i>	92
4.5.12. <i>Modificarea convenției matrimoniale</i>	92

4.5.13. Nulitatea convenției matrimoniale.....	93
4.5.14. Caducitatea convenției matrimoniale.....	94
4.5.15. Efectele convenției matrimoniale.....	94
4.6. Regimul primar imperativ.....	94
4.6.1. Noțiune, natură juridică și trăsături.....	94
4.6.2. Mandatul convențional și mandatul judiciar – art. 314-315 C. civ.....	95
4.6.3. Mandatul judiciar de limitare a puterilor unuia dintre soți – art. 316 C. civ.....	99
4.6.4. Independența patrimonială a soților.....	100
4.6.5. Dreptul la informare.....	102
4.6.6. Locuința familiei.....	102
4.6.7. Drepturile soților asupra locuinței închiriate.....	107
4.6.8. Atribuirea beneficiului contractului de închiriere.....	108
4.6.9. Cheltuielile căsătoriei.....	109
4.6.10. Munca în gospodărie.....	110
4.6.11. Veniturile din profesie.....	110
4.6.12. Dreptul la compensație.....	111
4.7. Regimul comunității legale.....	112
4.7.1. Noțiuni generale, trăsături.....	112
4.7.2. Patrimoniul soților în regimul comunității legale.....	113
4.7.2.1. Proprietatea în devălmășie și bunurile comune ale soților.....	114
4.7.2.2. Bunurile proprii ale soților	120
4.7.2.2.1. Bunurile dobândite prin moștenire legală, legat sau donație, cu excepția cazului în care dispunătorul a prevăzut, în mod expres, că ele vor fi comune – art. 340 lit. a) C. civ.....	121
4.7.2.2.2. Bunurile de uz personal – art. 340 lit. b) C. civ.....	123
4.7.2.2.3. Bunurile destinate exercitării profesiei unuia dintre soți, dacă nu sunt elemente ale unui fond de comerț care face parte din comunitatea de bunuri – art. 340 lit. c) C. civ.....	123
4.7.2.2.4. Drepturile patrimoniale de proprietate intelectuală asupra creațiilor sale și asupra semnelor distinctive pe care le-a înregistrat – art. 340 lit. d) C. civ.....	124
4.7.2.2.5. Bunurile dobândite cu titlu de premiu și recompense, manuscrisele științifice sau literare, schițele și proiectele artistice, proiectele de invenții și alte asemenea bunuri – art. 340 lit. e) C. civ.....	125
4.7.2.2.6. Indemnizația de asigurare și despăgubirile pentru orice prejudiciu material sau moral adus unuia dintre soți – art. 340 lit. f) C. civ.....	125
4.7.2.2.7. Bunurile, sumele de bani sau orice valori care înlocuiesc un bun propriu, precum și bunul dobândit în schimbul acestora – art. 340 lit. g) C. civ.....	125
4.7.2.2.8. Fructele bunurilor proprii – art. 340 lit. h) C. civ.....	126
4.7.2.3. Veniturile din muncă și cele asimilate acestora.....	126
4.7.2.4. Regimul juridic al bunurilor proprii.....	127
4.7.2.5. Dovada bunurilor soților.....	127

4.7.2.6. Regimul juridic al bunurilor comune – actele de conservare, de folosință, de administrare, de înstrăinare și de grevare în cadrul regimului comunității legale.....	129
4.7.2.7. Participarea soților la constituirea unei societăți comerciale, asociații sau fundații.....	134
4.7.2.8. Datoriile soților.....	136
4.7.2.8.1. Obligațiile născute în legătură cu conservarea, administrarea sau dobândirea bunurilor comune – art. 351 lit. a) C. civ.....	137
4.7.2.8.2. Obligațiile pe care le-au contractat împreună – art. 351 lit. b) C. civ.....	137
4.7.2.8.3. Obligațiile asumate de oricare dintre soți pentru acoperirea cheltuielilor obișnuite ale căsătoriei – art. 351 lit. c) C. civ.....	137
4.7.2.8.4. Repararea prejudiciului cauzat prin însușirea, de către unul dintre soți, a bunurilor aparținând unui terț, în măsura în care, prin aceasta, au sporit bunurile comune ale soților – art. 351 lit. d) C. civ.....	138
4.7.2.9. Regimul juridic al datoriilor soților.....	138
4.7.2.10. Lichidarea regimului comunității.....	140
4.7.2.10.1. Modalități de lichidare.....	140
4.7.2.10.2. Partajul bunurilor comune în timpul comunității.....	142
4.8. Regimul separației de bunuri.....	146
4.9. Regimul comunității convenționale.....	153

Capitolul V. Încetarea și desfacerea căsătoriei.....158

5.1. Încetarea căsătoriei.....	158
5.1.1. <i>Decesul unuia dintre soți</i>	158
5.1.2. <i>Încetarea căsătoriei prin declararea judecătorească a morții</i>	159
5.2. Desfacerea căsătoriei.....	162
5.2.1. <i>Noțiuni generale</i>	162
5.2.1.1. Noțiunea de divorț și evoluția legislativă a divorțului	162
5.2.2. <i>Sisteme și concepții privind divorțul, precum și evoluția istorică a acestora</i>	165
5.2.3. <i>Temeiul juridic al divorțului în dreptul român actual</i>	167
5.2.4. <i>Cazurile de desfacere a căsătoriei</i>	168
5.2.4.1. Divorțul prin acordul soților.....	168
5.2.4.2. Divorțul prin acordul soților pe cale administrativă.....	169
5.2.4.3. Divorțul prin procedură notarială.....	170
5.2.4.4. Divorțul prin acordul părților pe cale judiciară.....	171
5.2.4.5. Divorțul din cauza stării sănătății.....	174
5.2.4.6. Divorțul judiciar din culpă.....	175
5.2.4.7. Divorțul pentru separarea în fapt.....	176
5.2.5. <i>Rolul culpei în procesul de divorț</i>	177
5.2.6. <i>Procedura divorțului</i>	179
5.2.6.1. Instanța competentă în soluționarea divorțului.....	179
5.2.6.2. Cererea de divorț, întâmpinarea și cererea reconvențională.....	181
5.2.6.2.1. Cererea de divorț.....	181
5.2.6.2.2. Întâmpinarea și cererea reconvențională.....	184

5.2.6.3. Judecarea divorțului.....	185
5.2.6.4. Hotărârea de divorț.....	187
5.2.6.5. Calea de atac.....	189
5.3. Efectele desfacerii căsătoriei.....	189
5.3.1. <i>Considerații preliminare</i>	189
5.3.2. <i>Efectele divorțului cu privire la relațiile personale dintre soți</i>	191
5.3.3. <i>Efectele patrimoniale ale divorțului</i>	194
5.3.3.1. Obligația de întreținere între foștii soți	194
5.3.3.2. Efectele divorțului cu privire la regimul matrimonial.....	195
5.3.3.3. Efectele cu privire la locuința familiei.....	196
5.3.3.4. Dreptul soțului nevinovat la acordarea de despăgubiri.....	196
5.3.3.5. Prestația compensatorie.....	197
5.3.4. <i>Efectele divorțului cu privire la relațiile dintre părinți și copiii lor minori</i>	199
5.3.4.1. Efectele personale ale divorțului față de copiii minori.....	199
5.3.4.2. Efectele patrimoniale ale divorțului față de copiii minori.....	203
5.3.4.3. Exercițarea autorității părintești privind bunurile și actele civile ale copilului.....	205
Capitolul VI. Autoritatea părintească.....	206
6.1. Noțiunea de autoritate părintească.....	206
6.2. Principiile autorității părintești.....	206
6.3. Durata autorității părintești.....	207
6.4. Drepturile și obligațiile părintești cu privire la persoana copilului.....	207
6.4.1. <i>Dreptul și obligația părinților de a crește copilul</i>	208
6.4.2. <i>Dreptul și obligația de a se îngriji de sănătatea și dezvoltarea fizică a copilului</i>	208
6.4.3. <i>Dreptul și obligația părinților de a îngriji de educația copilului</i>	209
6.4.4. <i>Dreptul și obligația de a îngriji de învățătura și pregătirea profesională a copilului</i>	209
6.4.5. <i>Dreptul și obligația de a supraveghea copilului</i>	210
6.4.6. <i>Dreptul de a lua anumite măsuri față de copil</i>	210
6.4.7. <i>Dreptul de a cere înapoierea copilului de la orice persoană care îl deține fără drept</i>	211
6.4.8. <i>Dreptul de a consimți la logodnă, căsătoria sau adopția copilului</i>	211
6.4.9. <i>Dreptul de a avea legături personale cu copilul</i>	211
6.4.10. <i>Dreptul de a veghea la creșterea, educarea, învățătura și pregătirea profesională a copilului</i>	212
6.4.11. <i>Dreptul de a stabili locuința copilului</i>	213
6.5. Drepturile și îndatoririle patrimoniale.....	213
6.5.1. <i>Dreptul și îndatorirea de a administra bunurile copilului</i>	213
6.5.2. <i>Dreptul și îndatorirea de a-l reprezenta pe minor în actele civile ori de a-i încuviința aceste acte</i>	213
6.6. Răspunderea pentru neîndeplinirea îndatoririlor părintești.....	214

6.6.1. Clasificarea sancțiunilor.....	214
6.6.2. Măsurile de protecție specială.....	215
6.6.3. Sancțiuni pentru neîndeplinirea îndatoririlor cu privire la persoana copilului.....	217
6.6.3.1. Exercițarea autorității părintești de către alte persoane.....	217
6.6.3.2. Decăderea din drepturile părintești	217
6.6.3.3. Răspunderea civilă a părinților pentru faptele ilicite ale copiilor.....	221
6.6.3.4. Răspunderea contravențională.....	223
6.6.3.5. Interzicerea drepturilor părintești	223
6.6.3.6. Abandonul de familie.....	224
6.6.3.7. Rele tratamente aplicate minorului.....	224
6.6.3.8. Nerespectarea măsurilor privind încredințarea minorului.....	225
6.6.4. Sancțiuni pentru neîndeplinirea îndatoririlor cu privire la bunurile copilului.....	225
6.6.4.1. Răspunderea civilă pentru rea administrație – art. 501 C. civ.....	225
6.6.4.2. Răspunderea penală pentru gestiunea frauduloasă.....	226
6.7. Răspunderea părinților pentru pagubele cauzate de copiii lor minori.....	226
6.8. Condițiile răspunderii părinților pentru faptele copiilor minori.....	227
6.8.1. Condiții generale.....	227
6.8.2. Prejudiciul.....	228
6.8.3. Fapta ilicită.....	229
6.8.4. Raportul de cauzalitate dintre fapta ilicită și prejudiciu.....	230
6.8.5. Vinovăția autorului prejudiciului.....	230
6.8.6. Condiții speciale.....	230
6.9. Exercițarea autorității părintești.....	232
6.9.1. Exercițarea autorității părintești de către ambii părinți.....	232
6.9.2. Exercițarea autorității părintești de către un singur părinte, exercițarea autorității părintești în mod inegal de către părinți și exercițarea în parte a autorității părintești prin părinți.....	234
6.10. Rudenia și afinitatea.....	235
6.10.1. Rudenia.....	235
6.10.2. Afinitatea.....	237
Capitolul VII. Filiația.....	238
7.1. Noțiuni preliminare.....	238
7.2. Filiația față de mamă.....	239
7.2.1. Stabilirea și dovada maternității prin certificatul constatator al nașterii.....	241
7.2.2. Stabilirea maternității prin recunoașterea voluntară a mamei.....	244
7.2.2.1. Recunoașterea de maternitate.....	244
7.2.2.2. Formele recunoașterii de maternitate.....	245
7.2.2.3. Contestarea recunoașterii de maternitate.....	246
7.2.2.4. Nulitatea recunoașterii de maternitate.....	247
7.2.3. Stabilirea maternității prin hotărâre judecătorească.....	247

7.3. Filiația față de tată.....	249
7.3.1. <i>Filiația față de tatăl din căsătorie</i>	249
7.3.1.1. Aplicarea prezumției de paternitate la copiii din căsătorie.....	249
7.3.1.2. Temeiurile prezumției de paternitate.....	250
7.3.1.3. Timpul legal al concepției.....	250
7.3.2. <i>Acțiunea în tăgăduirea paternității</i>	252
7.3.2.1. A tăgădui paternitatea unui copil înseamnă a răsturna prezumția legală de paternitate stabilită de lege în privința copiilor din căsătorie.....	252
7.3.2.2. Efectele admiterii acțiunii.....	259
7.3.2.3. Efectele admiterii acțiunii în tăgăduirea paternității cu privire la autoritatea părintească.....	259
7.3.2.4. Efectele acțiunii în tăgăduirea paternității cu privire la locuința copilului.....	260
7.3.2.5. Efectele acțiunii în tăgăduirea paternității cu privire la pensia de întreținere.....	260
7.3.3. <i>Contestarea filiației față de tatăl din căsătorie</i>	260
7.3.4. <i>Filiația față de tatăl din afara căsătoriei</i>	261
7.3.5. <i>Recunoașterea paternității</i>	262
7.3.5.1. Caracterele recunoașterii	262
7.3.5.2. Copiii care pot fi recunoscuți.....	262
7.3.5.3. Formele recunoașterii.....	263
7.3.5.4. Natura recunoașterii de paternitate.....	265
7.3.5.5. Efectele recunoașterii de paternitate.....	265
7.3.6. <i>Contestarea recunoașterii de paternitate</i>	266
7.3.7. <i>Nulitatea sau anularea recunoașterii de paternitate</i>	268
7.3.8. <i>Acțiunea în justiție pentru stabilirea paternității din afara căsătoriei</i>	269
7.3.9. <i>Efectele hotărârii judecătorești de stabilire a paternității</i>	272
7.3.9.1. Efectele cu privire la drepturile personale nepatrimoniale.....	272
7.3.9.2. Efectele cu privire la raporturile patrimoniale	272
7.3.10. <i>Dreptul la despăgubiri al mamei</i>	273
7.3.11. <i>Contestarea paternității neconforme cu posesia de stat</i>	273
7.3.12. <i>Filiația în cazul reproducerii umane asistate medical cu terț donator</i>	274
Capitolul VIII. Adopția.....	278
8.1. Precizări introductive.....	278
8.1.1. <i>Scurtă privire istorică asupra adopției în dreptul românesc</i>	278
8.1.2. <i>Reglementarea actuală a adopției. Felurile adopției</i>	280
8.1.3. <i>Definiția adopției. Natura juridică a adopției</i>	284
8.1.4. <i>Principiile adopției</i>	286
8.2. Condițiile de fond și de formă ale adopției.....	288
8.2.1. <i>Condițiile de fond</i>	289
8.2.2. <i>Impedimentele la adopție</i>	296
8.2.3. <i>Condițiile de formă ale adopției</i>	298
8.2.3.1. <i>Forma solemnă a adopției</i>	298
8.2.3.2. <i>Procedura adopției interne</i>	298

8.3. Adoptia internațională. Condițiile încuviințării. Aspecte procedurale.....	304
8.4. Efectele adopției.....	306
8.5. Încetarea adopției.....	308
8.6. Monitorizarea și activitățile impuse postadopție.....	310
Capitolul IX. Obligația legală de întreținere.....	312
9.1. Aspecte introductive.....	312
9.1.1. Sediul materiei. Noțiune.....	312
9.1.2. Natura juridică a obligației legale de întreținere.....	313
9.1.3. Caracterele juridice ale obligației legale de întreținere.....	314
9.2. Persoanele între care există obligația de întreținere și ordinea în care aceasta se datorează.....	318
9.2.1. Persoanele între care există obligația de întreținere.....	318
9.2.2. Ordinea de plată a întreținerii.....	319
9.3. Condițiile obligației de întreținere.....	321
9.3.1. Condiții privind creditorul obligației de întreținere.....	321
9.3.2. Condiții privind debitorul obligației de întreținere.....	323
9.4. Stabilirea și executarea obligației de întreținere.....	324
9.4.1. Stabilirea obligației de întreținere.....	324
9.4.2. Executarea obligației de întreținere.....	325
9.4.3. Modificarea, încetarea, restituirea pensiei de întreținere.....	326
9.5. Situații specifice privind obligația de întreținere.....	328
9.5.1. Obligația de întreținere a părinților față de copii.....	328
9.5.2. Obligația de întreținere între soți.....	329
9.5.3. Obligația de întreținere între foștii soți.....	329
Capitolul X. Dispoziții de drept internațional privat în domeniul familiei.....	331
10.1. Noțiuni generale	331
10.2. Legea aplicabilă logodnei.....	333
10.3. Legea aplicabilă căsătoriei.....	333
10.4. Legea aplicabilă filiației.....	341
10.5. Legea aplicabilă adopției.....	342
10.6. Legea aplicabilă autorității părintești și protecției copilului.....	343
10.7. Legea aplicabilă obligației legale de întreținere.....	345
Bibliografie.....	349